

Dr Agnieszka Szykuła-Żygawska

ŚRODOWISKO ARTYSTYCZNE ZAMOŚCIA W 2. POŁ. XVII W. TWÓRCY W ŻYCIU MIASTA

Po okresie panowania najstarszej linii ordynatów, wywodzącej się od założyciela miasta – Jana Zamoyskiego, w następstwie rodzinnych utarczek dominium przeszło w drugiej połowie XVII wieku w ręce Marcina Zamoyskiego reprezentującego młodszą linię rodu. Zamieszanie spowodowane walkami o władzę, wojny i klęski negatywnie wpłynęły na rozwój ordynacji w tym jej stolicy – Zamościu. Jego mieszkańcy ubożeli, zmniejszyła się liczba rzemieślników¹. Wartością była natomiast w miarę ustabilizowana sytuacja urzędników w mieście. Wielu z nich reprezentowało drugie pokolenie przybyłych wraz z założeniem miasta obcokrajowców. W XVII wieku zasymilowali się już z pozostałymi mieszkańcami. Oni to byli najzamożniejszymi właścicielami w mieście skupiając majątki do których należały kamienice przy Rynku Wielkim. Wśród mieszkańców kamienic byli przedstawiciele zawodów uznawanych obecnie za artystyczne. Mieszkali tu pomimo zastoju w budownictwie, znajdując zlecenia poza stolicą a nawet Państwem Zamoyskich².

Niezależnie od sytuacji w Ordynacji oraz Zamościu jego mieszkańcy wiodli normalne życie. Wchodzili między sobą w koligacje, zawierając związki małżeńskie. Doskonałym źródłem informacji na ten temat są księgi metrykalne zamojskiej kolegiaty p.w. Zmartwychwstania Pańskiego i Tomasza Apostoła³. Ukazują relacje sąsiedzkie, ale też dostarczając nowych wiadomości o twórcach żyjących wówczas w mieście.

¹ Por. M. Kozaczka, *Poczet ordynatów zamojskich*, Lublin 2009, s. 35-41.

² A. Miłobędzki, *Znaczenie środowiska zamojskiego w architekturze [w:] Zamość i Zamojszczyzna w dziejach i kulturze polskiej*, Zamość 1969, s. 130-131.

³ Z przydatności ksiąg metrykalnych zamojskich zdawał sobie sprawę Kazimierz Sochaniewicz, *Metryki kolegiaty zamojskiej*, „Kronika Powiatu Zamojskiego”, 1918 nr 3 i 4 s. 39-40, który jako pierwszy opublikował krótką notkę w oparciu o przeprowadzoną na księgach kwerendę. Poszukiwania na dużą skalę przeprowadził Jerzy Kowalczyk publikując swoje dociekania w artykułach dotyczących artystów w Zamościu. Autorka tekstu dla potrzeb artykułu przeanalizowała metryki ślubów i urodzeń z 2. połowy XVII stulecia. Akta zgonów nie zachowały się. Stan techniczny ksiąg, wyblaknięty atrament, uszczerbki stron uniemożliwiły pełne wykorzystanie ich zawartości. Utrudnienie stanowiło także nieczytelne pismo sporządzającego zapis. Taka sytuacja miała miejsce z metryką chrzcin z dnia 11 lutego 1669 r. Czytam tam, że odbyły się chrzciny Zofii, córki, Jana i Katarzyny Rutheni a rodzicami chrzestnymi dziewczynki byli Mikołaj Smalowiszowic (?) – malarz i Helena Jaroszowiczowa (Archiwum Parafialne Katedry Zamojskiej, dalej cyt. APKZ, *Metrica baptisatorum 1668-1705*, s. 5). – Zapis nazwiska interesującego dla potrzeb artykułu malarza jest tutaj niemożliwy do bezbłędnego odczytania.

Architekci

Rodzina Krauss

W księgach metrykalnych parafii zamojskiej występuje co najmniej jedna rodzina Krauss. Po raz pierwszy są oni wymieniani w 1687 r. Tobiasz i Teresa Krauss ochrztili wówczas Marcina⁴. Rodzicami chrzestnymi chłopca byli Adam Link i Katarzyna Donajłowska. Trudno ustalić, czy wymieniony w metryce Adam Link był spokrewniony z mieszkającym wówczas w mieście nadwornym architektem Zamojskich – Janem Michałem Linkiem. Wiadomo natomiast, że Tobiasz Krauss mieszkał w następnych latach w stolicy ordynacji i pełnił tutaj funkcję konsula, czyli rajcy. W metrykach zamojskiej kolegiaty występuje często. Jest świadkiem sakramentów ślubów i chrztów. Dla przykładu, 17 marca 1697 r. uczestniczył wraz z zamojskim ławnikiem Marcinem Grudzińskim i Janem Majowskim w ślubie Tomasza Iwanickiego z Dorotą Gunionką⁵. Dwa miesiące później, 14 czerwca ks. Jan Lenartowicz udzielił chrztu Janowi, synowi Tobiasza i Teofili Krauss. Chrzestnymi chłopca byli Reinhold Brufs i Elżbieta Wentonowa (żona Jakuba) w asyście Daniela Teppera i Marianny Wilczkowej (spokrewnionej z Janem, burmistrzem Zamościa, rajcą i ławnikiem)⁶.

Można przypuszczać, że z tej rodziny Krausów pochodził noszący to nazwisko Jan, który w styczniu 1685 r. wstąpił w zamojskiej kolegiacie w związek małżeński z Teresą Majowską (świadkami sakramentu byli zamojski adwokat Sebastian Łyszkiewicz i Maria Sobolewska)⁷.

Wiadomo też, że 9 sierpnia 1721 r. Jan Kraus wstąpił w związek małżeński z Zofią Linkową (świadkami sakramentu byli zamościanie Mikołaj Sakiewicz i Andrzej Czopacki)⁸.

Ponad pół wieku później (20 czerwca 1779 r.) w zamojskiej kolegiacie ślub (z Teresą Wójtowiczową z Łabuń) wziął *artis muratoria* Jan Krauz (syn Adama i Marianny z Zamościa)⁹.

Potwierdzeniem aktywności zawodowej Jana Krausa w dziedzinie architektury jest znajomość z zamojskim snycerzem, autorem wyposażenia kościoła św. Katarzyny na Przedmieściu Lubelskim Ignacym Burczyńskim. Twórca ten, wraz z Franciszką Gałaszkiewiczową, żoną murarza byli rodzicami chrzestnymi urodzonej w 1787 r. córki Krausów – Wiktorii¹⁰.

⁴ Archiwum Parafialne Katedry Zamojskiej (dalej cyt. APKZ), *Metrica baptisatorum 1668-1705*, s. 326.

⁵ APKZ, *Liber Copulatorum 1658-1733*, s. 168.

⁶ APKZ, *Metrica baptisatorum 1668-1705*, s. 440. B. Rudomicz, *Efemeris, czyli diariusz prywatny pisany w Zamościu w latach 1656-1672*, Lublin 2002, s. T. I, s. 60, 74, 246, 314.

⁷ APKZ, *Liber Copulatorum 1658-1733*, s. 116.

⁸ Ibidem, s. 287.

⁹ APKZ, *Liber Copulatorum 1733-1783*, s. 149.

¹⁰ APKZ, *Liber baptisatorum Ab Anno 1786 – 1794*, s. 48. Por. A. Szykuła-Żygawska, *Kościół pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej z Przedmieścia Lubelskiego w Zamościu i twórca jego wyposażenia Ignacy Burczyński*, [w:] *Między Wrocławiem a Lwowem. Sztuka*

Wojciech Lenartowicz (1669 – po 1713)

Biogram architekta opracował Jerzy Kowalczyk. Ustalił zamojski rodowód twórcy, jego drogę artystyczną oraz realizacje¹¹. Przyczynek do tych badań stanowią zapisy z zamojskich metryk.

W dniu 20 stycznia 1669 r. architekt był wraz z Anną Matyjasową świadkiem na ślubie Adama Kmelera z Jadwigą Martokoszykową¹². W dniu 12 stycznia 1687 r. w zamojskiej kolegiacie odbył się ślub architekta z Mariann Wiecluchwną. Świadcami tego sakramentu byli zamojski konsul Maciej Sokołowski i Andrzej Kiełczewski¹³. Dnia 10 stycznia 1689 r. ks. Józef Mirzwowicz udzielił w zamojskiej kolegiacie ślubu Piotrowi Snycerzowi i nieznannej z nazwiska Katarzynie. Świadcami tego sakramentu byli nasz architekt i Szymon Świątek¹⁴.

Jan Michał Link (? – 1698) i jego rodzina

Biogram Jana Michała Linka opracował Jerzy Kowalczyk. Przeanalizował jego drogę zawodową podając kolejne jej szczeble, oraz realizacje począwszy od scenerii okazjonalnych poprzez nadzór prac, po samodzielne projekty kościołów. Ustalił pochodzenie twórcy oraz podał informacje o jego rodzinie (małżonkach i dzieciach)¹⁵.

Po raz pierwszy Jan Michał Link występuje w metrykach parafii kolegiackiej w Zamościu w 1659 r. Dnia 15 października tego roku ks. Jan Rutowski ochrzcił Aleksandra, syna Jana Michała i Korduli Linków. Chrzestnymi chłopca byli Maciej Antoni Waclawowicz, Antoni Jarocki wraz z Mariną (sic!) Piotrowną¹⁶.

Dnia 8 kwietnia 1668 r. nasz architekt uczestniczył w mszy świętej podczas której ochrzczono Jana, syna Jana i Anny Ekierów¹⁷. Rodzice wybrali na chrzestnych pięcioro osób – mieszkańców Zamościa (Mikołaj Peterson, Grzegorz Rybllinka, Regina Andrysow i Katarzyna Krzysztofowa), który to zwyczaj praktykowały zamożniejsze grupy społeczne. Wśród nich był Jan Michał Link. W tym akcie nie określono jego zawodu.

W tym samym roku w Zamościu urodziła się najstarsza córka Jana Michała i Korduli Linków. Aktu chrztu w dniu 15 października 1668 r. udzielał wikary zamojskiej kolegiaty ks. Krzysztof Boryszewicz. Rodzicami chrzestnymi byli Gryzelda Konstancja Wiśniowiecka, z domu Zamoyska (córka drugiego ordy-

na Śląsku, Małopolsce i na Rusi Koronnej w czasach nowożytnych, red. A. Betlej, K. Brzezina, P. Oszczanowski, Wrocław 2011, s. 315-325.

¹¹ J. Kowalczyk, *Lenartowicz Wojciech* [w:] *Polski Słownik Biograficzny* (dalej cyt. PSB), T. XVII, Wrocław 1972, s. 43.

¹² APKZ, *Metrica baptisatorum 1668-1705*, s. 47.

¹³ APKZ, *Liber Copulatorum 1658-1733*, s. 124.

¹⁴ *Ibidem*, s. 213.

¹⁵ J. Kowalczyk, [w:] *Link Jan Michał*, PSB, T. XVII, Wrocław 1972, s. 373-374; idem, *Inżynier Jan Michał Link autor tzw. Lenartowiczowskiej grupy kościołów z 2. połowy XVII w.*, „Biuletyn Historii Sztuki” nr 2, 1961, s. 185-190.

¹⁶ APKZ, *Metrica baptisatorum 1659-1666*, s. 20.

¹⁷ APKZ, *Metrica baptisatorum 1668-1705*, s. 12.

nata) oraz związany z dworem Zamoyskich, fundator kościoła reformatów w stolicy dominium, chorąży braclawski dworzanin Gryzeldy Konstancji Wiśniowieckiej Hieronim Żaboklicki. Dziewczynka – Elżbieta Konstancja otrzymała drugie imię po matce chrzestnej¹⁸.

W lutym 1669 r. Jan Michał Link był świadkiem na chrzcie Kazimierza, syna Sebastiana i Anny Boniowskich. Matką chrzestną była Jadwiga Leśniewska¹⁹.

21 maja 1671 r. odbyły się chrzciny Krzysztofa Dragana, syna Michała i Jadwiga. – Chrzestnymi chłopca byli Jan Michał Link i Renata Barbara Pincerowa²⁰. 13 marca 1674 roku Link uczestniczył jako chrzestny (wraz z Zofią Ponową) w sakramencie chrztu Józefa, syna Jakuba i Katarzyny Wachłowskich²¹. Rok później, 17 listopada nasz architekt trzymał do chrztu (wraz z Elżbietą Wentonową – żoną Jakuba) Annę Oel, córkę Marcina i Anny²². Wspomniana w metryce Elżbieta Wentonowa była spokrewniona z Jakubem, ówczesnym burmistrzem Zamościa.

Po raz kolejny Jan Michał Link występuje w zamojskich metrykach 7 listopada 1673 r. Wówczas ks. Wojciech Sikorski ochrzcił Marcina syna Jana i Krystyny Herników. Rodzicami chrzestnymi chłopca był architekt i Anna Kondratowa²³. Natomiast 15 stycznia następnego roku Jan Michał Link uczestniczył jako ojciec chrzestny w chrzcie Agnieszki Krakowskiej, córki Piotra i Agnieszki. Matką chrzestną dziecka była Katarzyna Hugienatowiczowa (imię księdza jest nieczytelne)²⁴.

W kolejnym miesiącu tego roku – dnia 17 lutego nasz architekt wraz Anną Kondrarką byli rodzicami chrzestnymi Daniela Trevi (?), syna Marcina i Marianny²⁵. Chrztu udzielił ks. Kacper Dranicki. Jeszcze raz w ciągu 1774 r. Jan Michał Link został poproszony w kumy – w dniu 25 września uczestniczył w sakramencie chrztu Michała, syna Jerzego i Katarzyny Kuk (?). Imię matki chrzestnej pozostaje nieczytelne a księdzem który udzielił chrztu był Józef Kirzwowicz²⁶.

Interesujący, bo sugerujący współpracę architekta z innymi twórcami jest zapis z 13 sierpnia 1676 r. W tym dniu ks. Andrzej Abrek udzielił ślubu Piotrowi Styper Hranfordit (?) z Teofilą Złotnikową, a świadkami sakramentu byli Jan Michał Link i Marcin Snicyrz²⁷.

¹⁸ Ibidem, s. 29.

¹⁹ Ibidem, s. 54.

²⁰ Ibidem, s. 112.

²¹ Ibidem, s. 181.

²² Ibidem, s. 203. A. Kędziora, *Encyklopedia miasta Zamościa*, Zamość 2013, s. 743.

²³ APKZ, *Metrica baptisatorum 1668-1705*, s. 166-167.

²⁴ Ibidem, s. 169.

²⁵ Ibidem, s. 173.

²⁶ Ibidem, s. 178.

²⁷ APKZ, *Liber Copulatorum 1658-1733*, s. 84.

Wraz z żoną Kordulą, Michał Link był chrzestnym Marianny Poma (córki Antoniego i Zofii; ochrzczona 7 kwietnia 1677 r.). W metryce odnotowującej ten sakrament po raz pierwszy został określony jako „sławetny”²⁸.

W lutym 1680 r. Jan Michał Link – ceikwart – uczestniczył wraz z Sebastianem Łyszkiewiczem jako świadek w sakramencie ślubu Adama Nowanka (?) i Jadwigi Grotowskiej²⁹.

Przez kolejne trzy lata architekt nie występuje w metrykach. Kolejny zapis potwierdzający jego obecność w Zamościu pochodzi z 11 grudnia 1683 r. Tego dnia był świadkiem na chrzcie Reginy Naklik, córki Jakuba i Marianny. Funkcję rodzica chrzestnego pełnił wraz z Anną Wentonową, krewną ówczesnego burmistrza miasta³⁰. Niecałe dwa miesiące później po raz kolejny trzymał do chrztu dziecko małżeństwa Reynbengierów – syna – Michała, który otrzymał to imię prawdopodobnie po ojcu chrzestnym. Z metryki wynika że rodzice chrzczonego dziecka wywodzili się z zamożniejszej grupy społecznej ponieważ określono ich jako *nobilis* czyli „szlachetni”. Podobnie zostali nazwani rodzice chrzestni – nasz architekt i znana już Anna Wentonowa³¹.

Po raz kolejny Jan Michał Link występuje w zamojskich metrykach dnia 21 marca 1684 r. Tego dnia ks. Paweł Tutkowski udzielił w zamojskiej kolegiacie chrztu Mariannie, córce Dominika i Katarzyny Wyjdzieckich. Architekt był chrzestnym wraz z Teresą Lewkowicz³². Dwa lata później dnia 1 sierpnia Jan Michał Link ponownie był świadkiem na chrzcie zamościanina – wraz z nieznaną z nazwiska kobietą o imieniu Eufrozyna (zapis w większości jest nieczytelny)³³.

Między rokiem a 1677 a 1685 Kordula – pierwsza żona Jana Michała Linka musiała umrzeć, ponieważ w metryce z 1 listopada 1685 r występuje już on z żoną Anną³⁴. Wówczas ochrztili oni w zamojskiej kolegiacie córkę Katarzynę. Rodzice na chrzestnych wybrali Krzysztofa Erchardrichtera i Helenę Gutry. Chrzcziny odbyły się także w asyście Wilhelma Achenchini i „godnej” Heleny Wentonowej³⁵.

Rok później, dnia 19 kwietnia architekt uczestniczył jako ojciec chrzestny w chrzcinach Gotfryda Wunasi, syna Balcera i Rozalii. Matką chrzestną chłopca była Katarzyna Cymłowa, a sakramentu dokonano w asyście Barbary Lenduny i zamojskiego adwokata Reinholda Brufsa³⁶.

W trzy lata po narodzinach drugiej córki Anny i Jana Michała Linków, na świat przyszedł pierworodny syn tego małżeństwa. Rodzice, którzy w metryce są określani jako „szlachetni” ochrztili go w lutym 1688 r. Imię wybrali po

²⁸ APKZ, *Metrica baptisatorum 1668-1705*, s. 216.

²⁹ APKZ, *Liber Copulatorum 1658-1733*, s. 103.

³⁰ APKZ, *Metrica baptisatorum 1668-1705*, s. 277.

³¹ Ibidem, s. 278.

³² Ibidem, s. 280.

³³ Ibidem, s. 285.

³⁴ Ibidem, s. 298.

³⁵ Ibidem.

³⁶ Ibidem, s. 317.

ojcu chrzestnym i nazwali syna Aleksander. Z wyższych grup społecznych pochodzą także chrzestni: Aleksander Jarocki, wielebna Józefa Wisłocka (?). Ksiądz Paweł Turkowski udzielił sakramentu w asyście jeszcze jednej pary (nazwiska nieczytelne)³⁷.

Pół roku później, 27 listopada Jan Michał Link wraz z Zofią Lelakowiczową trzymali do chrztu Andrzeja, syna Pawła i Zofii Bąkowskich³⁸.

Obecność Jana Michała Linka w Zamościu na początku 1689 r. potwierdza metryka z 16 lutego tego roku. Wówczas architekt uczestniczył jako chrzestny (wraz z Eufrozyną Wadrową) w chrzcinach Elżbiety córki wspomnianego Reinholda i Zofii Brufsów. Sakrament odbył się w asyście Jana Dewisona i Anny Wentonowej³⁹. W tym samym roku, 11 września małżeństwo Linkowie ochrztili w zamojskiej kolegiacie czwarte swoje dziecko – Bogumiłę Barbarę (imiona i nazwiska rodziców chrzestnych są nieczytelne)⁴⁰. Piąte dziecko małżeństwa Linków przyszło na świat w 1691 r. Chrzciny odbyły się 13 maja, a dziewczynce nadano imiona Aleksandra Ludwika. Na rodziców chrzestnych zostali wybrani palatyn bełski Kazimierz Zamoyski i Anna Zamoyska⁴¹. Dnia 7 listopada tego roku ks. Tomasz Jan Uliński udzielił chrztu Helenie, córce Teofila i Marianny Wenton, a nasz architekt wraz z Marianną Lausową byli świadkami tego sakramentu⁴².

W dniu 16 maja kolejnego roku Jan Michał Link i nieznaną z imienia kobieta o nazwisku Siarczyńska, być może spokrewniona z rytownikiem Janem Kantym Siarczyńskim, uczestniczyli jako rodzice chrzestni w sakramencie chrztu Heleny, córki Jakuba i Elżbiety Dewison⁴³. Natomiast w czerwcu (26) Jan Michał Link trzymał wraz z Elżbietą Stinkową do chrztu Konstancję, córkę Grzegorza i Zuzanny Laus⁴⁴. W roku 1692 urodziło się piąte dziecko małżeństwa Linków. Aktu chrztu Daniela dokonał zamojski scholastyk ks. Andrzej Abrek a chrzestnymi byli palatyn krakowski Feliks Potocki oraz „wspaniała i szlachetna” Wiktoria Leszczyńska księżna podlaska.⁴⁵

³⁷ Ibidem, s. 329.

³⁸ Ibidem, s. 340.

³⁹ Ibidem, s. 344.

⁴⁰ Ibidem, s. 351.

⁴¹ Ibidem, s. 370.

⁴² Ibidem, s. 371.

⁴³ Ibidem, s. 381.

⁴⁴ Ibidem, s. 371.

⁴⁵ Ibidem, s. 382. Ponadto w księgach metrykalnych zamojskiej kolegiaty z XVII stulecia występują Regina Lingowa i Marianna Lynkowa. Pierwsza z wymienionych kobiet 19 VI 1668 roku wraz z Jakubem Reis Gordonem mieszczaninem, uczestniczyła w sakramencie chrztu Jana Dragana, syna Michała i Jadwigi. Druga z kobiet 22 II 1672 roku wstąpiła w związek małżeński z Wojciechem Piekarskim. Świadkami tego sakramentu byli Jan Wylczek i Felicjan Przełajski (APKZ, *Liber Copulatorum 1658-1733*, s. 63). Dnia 23 października 1675 roku Marianna Linkowa wraz z Andrzejem Makowskim trzymała do chrztu Katarzynę Mazur, córkę Jakuba i Anny (APKZ, *Metrica baptisatorum 1668-1705*, s. 192).

W ciągu 1696 r. Jan Link jest odnotowany po raz ostatni w zamojskich metrykach ochrzczonych. Najpierw 11 lutego trzymał do chrztu Macieja Hernika, syna Wawrzyńca. W akcie nie zapisano imienia i nazwiska matki i matki chrzestnej dziecka. Jako świadek sakramentu chrztu występuje jeszcze na początku września⁴⁶. Wraz z Elżbietą (nazwisko nieczytelne) trzymał do chrztu Julię Franciszkę Cieślik, córkę Sebastiana i Agnieszki⁴⁷.

Udało się odnaleźć akt ślubu drugiej córki Jana Michała Linka – Katarzyny. W wieku szesnastu lat (w 1701 roku) wstąpiła ona (w metryce ślubu określona jako „szlachetna”) w zamojskiej kolegiacie w związek małżeński z lubelskim aptekarzem Jerzym Grzegorzem Busiarowiczem. Świadkiem tego sakramentu był szlachetny Andrzej Szański⁴⁸.

W tym samym roku, 24 listopada miał miejsce ślub „panny z Zamościa” Teodory Linkowej z Janem Stachalskim, w obecności „szlachetnych” świadków Andrzeja Szańskiego, Stanisława Bledzewskiego i Pawła Piotrowskiego⁴⁹.

Kordula Link

Pierwsza żona architekta była proszona w kumy dwa razy. Po dniu 15 maja 1665 r. odbyły się chrzciny Anny córki Szymona i Marianny Szyklarz. Rodzicami chrzestnymi dziewczynki byli Kordula Link i Kacper Frydrych Flau⁵⁰. W dniu 11 kwietnia 1668 r. uczestniczyła w sakramencie chrztu Aleksandra, syna Wojciecha i Katarzyny Wodzionków. Ojcem chrzestnym dziecka był wyznawca religii ewangelicko-augsburskiej Konrad Kineman a chrzestną mieszkanka Zamościa Kordula Linkowa⁵¹.

Anna Link

Często w kumy była proszona druga żona architekta, Anna. W dniu 27 września 1674 r. stawiała się na chrzcinach Michała, syna Aleksandra i Anny Iżyckich. Sakramentu udzielał ks. Kirzwowicz, a ojcem chrzestnym chłopca był Wilhelm Lędza (ówczesny poborca akcyzy)⁵².

Niecały miesiąc później (15 listopada) Anna Linkowa i Antoni Owaszewich (?) trzymali do chrztu Andrzeja Koszowyjka, syna Wawrzyńca i Marianny⁵³, a 23 listopada odbyły się chrzciny Katarzyny Sabalińskiej, córki Szymona i Katarzyny. Rodzicami chrzestnymi dziewczynki byli Anna Linkowa i Szymon Dębicki. Żona naszego architekta ponownie uczestniczyła jako świadek w sakramencie chrztu 15 grudnia tego roku⁵⁴. Wraz z nieznanym z mienia mężczyzną z rodu Abrek trzymała do chrztu Agnieszkę Hermanowską, córkę

⁴⁶ Ibidem, s. 167.

⁴⁷ Ibidem, s. 433.

⁴⁸ APKZ, *Liber Copulatorum 1658-1733*, s. 186.

⁴⁹ Ibidem, s. 288.

⁵⁰ APKZ, *Metrica baptisatorum 1659-1666*, s. 22.

⁵¹ APKZ, *Metrica baptisatorum 1668-1705*, s. 9.

⁵² Ibidem, s. 177; B. Rudomicz, op. cit., T. 173, 80, 215.

⁵³ Ibidem, s. 193.

⁵⁴ Ibidem.

Wojciecha i Marianny⁵⁵. Kilka tygodni później, 6 stycznia 1676 r. ponownie została poproszona w kumy. Tym razem określono ją jako „szanowną”, a chrzestną Andrzeja Wozniadka (Wodzianka ?), syna Bazylego i Zofii była wraz z kanonikiem zamojskim profesorem Akademii Zamojskiej ks. Ignacym Gryglickim⁵⁶.

Żona naszego architekta ponownie jest wymieniana jako matka chrzestna dziesięć lat później (w ciągu tego czasu urodziła dwoje dzieci). Dnia 30 stycznia 1686 r. trzymała do chrztu jedno z bliźniąt: Piotra lub Mariannę Os, dzieci Jakuba i Marianny. Rodzicami chrzestnymi oprócz Anny Linkowej byli Bazyl Turowski z Marianną Fenerową oraz zamojski rajca Wojciech Domaśłowski⁵⁷. Ponownie wraz z Domaśłowskim została poproszona w kumy 29 lipca kolejnego roku (chrzczono Zuzannę Karniowską, córkę Jana i Marianny)⁵⁸.

W 1689 r. Anna Linkowa była poproszona w kumy przez małżeństwo Samuela i Magdaleny Irgensów. Chrzest ich syna Baltazara odbył się 14 stycznia. Rodzice musieli wywodzić się z wyższych grup społecznych ponieważ oprócz żony naszego architekta na rodziców chrzestnych których było czworo, wybrano zamojskiego wójta Reinholda Brufsa, profesora Akademii Zamojskiej Krzysztofa Andrzeja Jowicza oraz Eufrozyne Wadrową⁵⁹. Pod koniec tego roku, po 6 grudnia Anna Linkowa uczestniczyła w udzielonym przez ks. Pawła Tutkowskiego sakramencie chrztu Tomasza, syna Teofila i Marianny Wernerów. Ojcem chrzestnym chłopca był wymieniany już Reinhold Brufs⁶⁰.

Dwa lata później Anna Linkowa trzymała wraz Janem de Czerno Piaseckim do chrztu (odbył się 30 sierpnia) Ludwika Ejnera, syna Melchiora i Marianny⁶¹.

Anna Linkowa była proszona w kumy jeszcze pięć razy. 17 czerwca 1692 r. ponownie wraz z kanonikiem zamojskim profesorem Akademii Zamojskiej ks. Ignacym Gryglickim trzymała do chrztu Annę Wilczek, córkę „szlachetnych” Jana Kantego i Marii⁶². W tym samym miesiącu wraz z Andrzejem Dewelsonem była świadkiem na chrzcie Anny Wydrzyńskiej, córki Katarzyny⁶³. W grudniu (18) tego samego roku „szlachetna” Anna Linkowa i Tomasz Uliński uczestniczyli jako rodzice chrzestni w sakramencie chrztu Ewy Kasperskiej córki Jana i Katarzyny⁶⁴.

⁵⁵ Ibidem, s. 194.

⁵⁶ Ibidem, s. 194.

⁵⁷ Ibidem, s. 302.

⁵⁸ Ibidem, s. 336.

⁵⁹ Ibidem, s. 343.

⁶⁰ Ibidem, s. 311.

⁶¹ Ibidem, s. 374.

⁶² Ibidem, s. 371.

⁶³ Ibidem, s. 371.

⁶⁴ Ibidem, s. 387.

Trzy lata później przed 10 lutym Anna Linkowa i Daniel Tepper trzymali do chrztu Mariannę Teodorowicz, córkę Jacka i Agnieszki⁶⁵. Po raz ostatni w metrykach chrztów jest wymieniona 11 sierpnia 1696 r. Wraz z ówczesnym profesorem Akademii Zamojskiej doktorem medycyny ks. Tomaszem Franciszkiem Ormińskim trzymała do chrztu Mariannę Winogracką, córkę Jakuba i Anny.

Ludwisarze i złotnicy

Daniel Kallembach

Mężczyzna o tym nazwisko występuje w metrykach dwa razy. Wiadomo, że był ludwisarzem i należał do parafii kolegiackiej w Zamościu. Podczas pobytu w mieście, jako dorosły mężczyzna przyjął chrzest: w dniu 11 listopada 1658 r. w zamojskiej kolegiacie ks. Andrzej Abrek udzielił chrztu Danielowi, synowi Gandalfa i Anny (córkę Jana Złotnika) Kallembach. Chrzestnymi dziećka byli Daniel Szewc i nieznany z nazwiska Melchior⁶⁶.

W dniu 31 października kolejnego roku ks. Andrzej Abrek udzielił sakramentu chrztu Florianowi, synowi Daniela i Anny Kallembach (sic!). Rodzicami chrzestnymi chłopca byli Jan Cybor i Anna Stanisławowna⁶⁷.

Jan Merkiel (Merkel?)

Postać Jana Merkiela była dotychczas anonsowana jedynie w źródłach publikowanych. Wiadomo, że mężczyzna o tym imieniu i nazwisku był mieszkańcem Zamościa w 1676 r. Odnotowuje się go także pod imieniem Hans, co sugeruje, że przybył z jednego z krajów obcojęzycznych. Miał syna Antoniego, a prawdopodobnie jego pierwszą żoną była Marianna z domu Szafrńska⁶⁸.

Znany jest jednak z metryk lubelskich, co może również sugerować jego kontakty zawodowe ze złotnikami z tego miasta. W podanym roku, dniu 2 stycznia w lubelskiej katedrze odbyły się chrzciny Elżbiety, córki Jana „złotnika z miasta Zamościa” i Heleny Merkielów. Chrzestnym dziewczynki był m.in. konsul lubelski Gabriel Dobrogosz⁶⁹.

Wojciech Waśniowski

Na początku kwietnia 1660 r. w Zamościu przebywał złotnik Wojciech Waśniowski. Po 6 kwietnia uczestniczył jako świadek wraz z Wojciechem Żółdkiewiczem w sakramencie ślubu Eliasza Bema z Wiednia z Elżbietą Marcinówną z Ostroga (sakramentu udzielał ks. Marcin Wrózkowski)⁷⁰.

⁶⁵ Ibidem, s. 411.

⁶⁶ APKZ, *Metrica baptisatorum 1659-1666*, s. 3.

⁶⁷ Ibidem, s. 21.

⁶⁸ B. Rudomicz, op. cit., T. II, s. 377.

⁶⁹ Archiwum Parafialne Katedry Lubelskiej, księga metrykalna parafii św. Michała w Lublinie, *Liber baptisatorum*, 1676, s. 271.

⁷⁰ APKZ, *Liber Copulatorum 1658-1733*, s. 7.

Malarze i graficy

Jacek Chylicki (? – 1700)

Działalność Jacka Chylickiego, nadwornego malarza ordynatów zamojskich została omówiona. Twórca znany jest także z *niechybnych czynów* jakich się dopuszczał⁷¹.

W metrykach Chylicki występuje dwukrotnie. W marcu 1662 r. wstąpił w związek małżeński z Katarzyną Brasowiczowską. Świadcami sakramentu byli rektor Akademii Zamojskiej Marcin Foltynowicz wraz z Anną Wacławowicz⁷².

W 1665 r. dnia 23 lipca Jacek Hyliński uczestniczył w sakramencie chrztu Anny, córki Jana (dalsza część metryki jest nieczytelna)⁷³. Natomiast dwa lata później dnia 7 lutego malarz był świadkiem sakramentu ślubu Wojciecha Remińskiego z Zofią Czarską. Nabożeństwo prowadził ks. Jan Wiśnowski a drugim świadkiem był zamojski organista Jan Suski⁷⁴.

Jan Kasiński (ok. 1600 – 1649)

Postać tego twórcy, nadwornego malarza Zamoyskich również jest znana z literatury. Żył i działał on z 1. połowie XVII wieku⁷⁵. W metrykach występuje kobieta nosząca to nazwisko, być może spokrewniona z twórcą.

W dniu 25 stycznia 1662 r. Anna Kasińska i Jan Wawrzyszkievicz uczestniczyli jako rodzice chrzestni w sakramencie chrztu Agnieszki córki Mikołaja i Jadwigi. Chrztu udzielał Mateusz Wrodzkowski⁷⁶.

Szymon Prątkiewicz

Działalność Prątkiewicza znana jest dzięki badaniom Kazimierza Kowalczyka. Badacz podał, że aktywność tego zamojskiego drukarza przypadła na lata 1674-1680⁷⁷.

W zamojskich metrykach Szymon Prątkiewicz występuje w 1675. Dnia 15 października Ignacy Gryglicki udzielił ślubu jemu oraz wdowie i Jadwidze Zarofiance z Zamościa. Zapisano, że pan młody był typografem Akademii Zamojskiej. Świadcami sakramentu byli właściciel Wozuczyna Jan Wozuczynski oraz organiści kolegiaty zamojskiej Franciszek Jaroszowicz i Jan Suski⁷⁸.

Snycerze

Paweł Bąkowski

Na temat tego snycerza posiadamy jedną informację o jego realizacjach. Wiadomo że Paweł Bąkowski był *magistrem rzemiosła snycerskiego* i w roku

⁷¹ A. Kędziora, *Encyklopedia miasta Zamościa*, Zamość 2013, s. 92.

⁷² Ibidem, s. 118. Por. B. Rudomicz, op. cit., T. I, s. 285.

⁷³ APKZ, *Metrica baptisatorum 1659-1666*, brak pag.

⁷⁴ APKZ, *Metrica baptisatorum 1668-1705*, s. 87.

⁷⁵ A. Kędziora, op. cit., s. 264.

⁷⁶ APKZ, *Metrica baptisatorum 1659-1666*, s. 64.

⁷⁷ K. Kowalczyk, op. cit., s. 159.

⁷⁸ APKZ, *Liber Copulatorum 1658-1733*, s. 79.

1690 zawarł kontrakt z chełmskimi pijarami na budowę ołtarza głównego przeznaczonego do kościoła tych zakonników⁷⁹.

W zamojskich metrykach snycerz występuje kilkakrotnie. W dniu 27 listopada 1688 r. Jan Michał Link wraz z Zofią Lelakowiczową trzymali do chrztu Andrzeja, syna Pawła i Zofii Bąkowskich⁸⁰.

Ostatniego dnia 1691 r. ks. Tomasz Jan Uliński udzielił chrztu Janowi Dębockiemu, synowi Kazimierza i Katarzyny. Chrzestnymi rodzicami chłopca byli Paweł Bąkowski i Marianna Grzegorzewska⁸¹. Ponad pół roku później Paweł Bąkowski uczestniczył jako ojciec chrzestny w sakramencie chrztu Marcina syna Marcina Joël i Marianny. Chrztu udzielał ks. Tomasz Sokolicki, a matką chrzestną chłopca była Marianna Reynbergierowa⁸².

W zamojskich metrykach Paweł Bąkowski występuje ponownie pod koniec lipca 1689 r. Wraz z nieznanym z imienia Stanisławem był świadkiem na ślubie Kazimierza Dębskiego z Łukowa z Katarzyną z Zamościa. – Ślubu udzielił ks. Wojciech Jarnuszkiewicz⁸³.

Pięć lat później Paweł Bąkowski był po raz kolejny świadkiem sakramentu małżeństwa. W dniu 1 czerwca 1694 r. ks. Jan Uliński udzielił ślubu Wojciechowi Wojciechowskiemu i Reginie Kawina. Wraz z naszym snycerzem świadkiem był Szymon Solajski⁸⁴.

Osoby o nazwiskach sugerujących wykonywany zawód

Pod koniec stycznia 1659 r. w Zamościu przebywał Szymon Złotnik. W dniu 29 tego miesiąca uczestniczył wraz ze Stanisławem Czerwikiem jako świadek w sakramencie ślubu Pawła Rosika i Katarzyny Burkowszczanki (ślubu udzielał ks. Jan Gutowski)⁸⁵.

W metryce ślubów z dnia 21 maja 1662 r. występuje jako świadek Mikołaj Pictore, czyli Malarz⁸⁶.

W metryce chrztów z dnia 22 lutego 1665 r. jest odnotowana Marina (sic!) Snycerka. W tym dniu kobieta uczestniczyła jako matka chrzestna w sakramencie chrztu Katarzyny córki Mikołaja i Katarzyny Malarzów. – Ojcem chrzestnym dziewczynki był Antoni Filmeister a sakramentu udzielał Kacper Dranicki⁸⁷. Kobieta była również świadkiem sakramentu dwa dni później. Tomasz Podnieśieński ochrzcił wówczas Mariannę córkę Stanisława Świderskiego i jego żony Katarzyny. Ojcem chrzestnym dziecka był Piotr Zagórski⁸⁸.

⁷⁹ Por. Z. Rewski *Materiały archiwalne do historii budowy kościoła o.o. Pijarów w Chełmie*, „Biuletyn Historii Sztuki i Kultury”, T. VI, nr 3, 1938, s. 19.

⁸⁰ APKZ, *Metrica baptisatorum 1668-1705*, s. 340.

⁸¹ Ibidem, s. 376.

⁸² Ibidem, s. 382.

⁸³ APKZ, *Liber Copulatorum 1658-1733*, s. 134.

⁸⁴ Ibidem, s. 53.

⁸⁵ Ibidem, s. 3.

⁸⁶ Ibidem, s. 18.

⁸⁷ APKZ, *Metrica baptisatorum 1659-1666*, s. 6-7.

⁸⁸ Ibidem, s. 7-8.

W dniu 23 lutego tego roku ks. Krzysztof Borysiewicz ochrzcił w zamojskiej kolegiacie Teodora syna Wojciecha Pictoris czyli Malarza i jego małżonki Marianny. Chrzestnymi dziewczynki byli Szymon Dębicki wraz z małżonką Teresą⁸⁹.

Wymieniana w metrykach Katarzyna Snycerka była być może żoną mężczyzny zajmującego się tą profesją. Kobieta 11 lutego 1668 r. uczestniczyła jako matka chrzestna (chrzestnym ojcem był Jan Borowik) w udzielonym przez ks. Tomasza Podniesieńskiego sakramencie chrztu Kacpra Kampineckiego – syna Kacpra i Anny⁹⁰.

Odnotowuje się również Joannę Malarkę, której nazwisko sugeruje zawód jej męża. Kobieta uczestniczyła w sakramencie chrztu bliźniąt, udzielonego w zamojskiej kolegiacie 7 listopada 1672 r. przez ks. Wojciecha Sikorskiego. Chrzczono wówczas Marcina i Katarzynę, dzieci Marcina i Marianny Sukieników, a chrzestnymi oprócz wymienionej Joanny Malarki byli Franciszek Jaroszowicz, Katarzyna Stanisławowa oraz Patryk Tomasz Lubecki⁹¹.

W metrykach występuje Stanisław Malarz. Mężczyzna o tym imieniu i nazwisku ochrzcił wraz z żoną Anną w dniu 4 września 1679 r. w zamojskiej kolegiacie córkę Annę. Sakramentu udzielił ks. Jan Wyciowski a rodzicami chrzestnymi dziewczynki byli ks. Jan Wyciowski i nieznana z nazwiska kobieta o imieniu Barbara⁹².

W metryce ślubów, pod datą 10 sierpnia 1677 r. odnotowany jest Jacek Malarz. Mężczyzna wraz z Janem Bignowskim uczestniczył w sakramencie ślubu Baltazara Kędzierskiego z Katarzyną Turkowicz którego udzielił im ks. Szymon Łaskarzewski⁹³.

Podsumowanie

W metrykach odnaleziono zapisy na temat nieznanych dotychczas twórców i udało się ustalić nowe wiadomości o postaciach znanych już z literatury. Możliwe jest zaprezentowanie ich relacji z innymi mieszkańcami Zamościa.

Protoplastą rodu Krauss w Zamościu był obecny w księgach metrykalnych od 1687 r. Tobiasz. Sądząc po imieniu i nazwisku nie był on narodowości polskiej. Przybył do stolicy ordynacji przypuszczalnie z jednego z krajów niemieckojęzycznych. Musiał tutaj szybko zyskać uznanie w społeczeństwie, ponieważ co najmniej od 1687 r. pełnił tutaj funkcję konsula (rajcy). Pozostawał w znajomości z innymi mieszkańcami Zamościa pełniącymi tutaj wysokie funkcje zawodowe. Reinhold Brufs i Marcin Grudziński byli również rajcami, Sebastian Łyszkiewicz pełnił funkcję wójta a w latach 1674-1698 był chirurgiem, burmistrzem miasta (a także szafarzem Banku Pobożnego i prowizorem Bractwa Dobroczynności)⁹⁴, natomiast Elżbieta Wentonowa była

⁸⁹ Ibidem, s. 6-7.

⁹⁰ APKZ, *Metrica baptisatorum 1668-1705*, s. 5.

⁹¹ Ibidem, s. 152.

⁹² Ibidem, s.

⁹³ APKZ, *Liber Copulatorum 1658-1733*, s. 89.

⁹⁴ A. Kędziora, *Encyklopedia miasta Zamościa*, Zamość 2012, s. 370; B. Rudomicz, op. cit., T. I, s. 345, T. II, s. 190, 241, 338.

spokrewniona z Jakubem Wentonem, w latach 1659-1684 burmistrzem a następnie wójtem miasta⁹⁵. Łączyła go znajomość z zamojskim grabarzem Danielem Tepperem – jednym z zamożniejszych rzemieślników w mieście oraz równie bogatym rodem Wilczków. Znajomość z architektem Zamojskich Janem Michałem Linkem była na tle zażyła, że Tobiasz ożenił swego syna z córką architekta.

Być może Jan Krauss jest tożsamy z noszącym to imię i nazwisko kamieniarzem, wraz z którym Jan Michał Link pracował w Sandomierzu po 1686 roku przy budowie kościoła św. Ducha. W aktach dotyczących budowy sandomierskiego kościoła Jan Marcin Krauss jest nazywany kamieniarzem kunowskim⁹⁶. Pewnym potwierdzeniem tego przypuszczenia może być zapis w kolejnej metryce zamojskiej o Janie Krauzie *artis muratoria*.

Mając na uwadze zwyczaj obejmowania pokrewnych zawodów przez kolejnych z pokolenia w obrębie rodziny, można pokusić się o stwierdzenie, że do Zamościa wraz z Linkiem przybył i osiadł tu, zakładając rodzinę kamieniarz współpracujący z architektem – Jan Marcin Krauss. Hipotezę tę uwiarygodnia informacja o innych współpracownikach Linka z okresu sandomierskiego, o których wiadomo że przybyli z nim tutaj z Zamościa. Był to m.in. Franciszek Gołębiowski.

Brakuje informacji o miejscu zamieszkania Tobiasza Krauss, ale sądząc po funkcji jaką pełnił w mieście i mając na uwadze krąg jego znajomych można przypuszczać, że był właścicielem i mieszkał w jednej z kamienic przy Rynku Wielkim lub w jego sąsiedztwie. Tutaj swoje kamienice posiadali mieszczenie: Wilczkowie (Rynek Wielki 30, tzw. kamienica Wilczkowska), Łyszkiewiczowie (ul. Staszica 11, tzw. kamienica Łyszkiewiczowska) i Wentonowie (Rynek Wielki nr 3, Rynek Wielki 7a, Kamienica Wentonowska)⁹⁷.

O wiele rzadziej w zamojskich metrykach występuje architekt Wojciech Lenartowicz. W 2. połowie XVII stulecia często jest odnotowywany jego ojciec Jakub który w tym czasie pełnił funkcję notariusz w mieście. Jemu rodziły się w tym czasie dzieci. Spośród nich Jan wybrał drogę kapłańską i był księdzem przy parafii kolegiackiej⁹⁸. Dzięki jednej z metryk wiadomo, że Wojciech Lenartowicz pozostawał w znajomości z Piotrem Snycerzem. Zapis może sugerować jego współpracę z zamojskimi twórcami z pokrewnych rzemiosł.

O popularności Jana Michała Linka w mieście może świadczyć duża liczba metryk w których występuje wraz z małżonką, jako świadek sakramentów ślubów i chrztów. W kumy prosili Linków zamożni mieszczenie zamojscy, osoby o wysokiej pozycji zawodowej ale także wielu innych mieszkańców miasta.

⁹⁵ Ibidem, s. 743.

⁹⁶ <http://www.wsd.sandomierz.opoka.org.pl/galeria/displayimage.php?pid=279>, [źródło internetowe, data dostępu: 12.03.2014]

⁹⁷ A. Kędziora, *Dawna architektura i budownictwo Zamościa*, Zamość 1990, s. 81, 85, 87 i 90.

⁹⁸ Por. wszystkie księgi metrykalne zamojskiej kolegiaty z 2. poł. XVII wieku.

Po raz pierwszy odnotowuje się go w 1659 roku. Już wówczas posiadał wysoką rangę w mieście z racji zajmowanego stanowiska nadwornego architekta Zamojskich. Potwierdzeniem jego wysokiej pozycji społecznej jest praktykowanie doboru kilku par chrzestnych rodziców dla swych dzieci. Link wybierał osoby zamożne, z którymi łączyły go sprawy zawodowe. Ojcem chrzestnym drugiego dziecka małżeństwa Linków był Hieronim Żaboklicki fundator wznoszonego dwanaście lat później przez Linka kościoła i klasztoru zamojskich reformatów, a matka chrzestna – Gryzelda Konstancja Wiśniowiecka – angażowała się, najpierw w sprowadzenie dominikanów a następnie fundację kościoła i klasztoru dla tego zgromadzenia w Janowie Lubelskim wznoszonego przez naszego architekta po 1694 r. Kolejne dziecko małżeństwa Linków do chrztu trzymali palatyn krakowski Feliks Potocki oraz „wspaniała i szlachetna” Wiktoria Leszczyńska księżna podlaska.

Wśród znajomych Linków są wspomniani: Wentonowie, Tepperowie, Sebastian Łyszkiewicz a także Reynbergierowie, Brufs, Gutry, Lędza, Bruf-sowie, Dewisonowie. Wszyscy oni mieszkali w kamienicach przy Rynku Wielkim, będących ich własnością. Część zajmowała stanowiska urzędnicze w mieście. Obok Linka występują też kapłani – wykładowcy Akademii Zamojskiej: rektor uczelni ks. Andrzej Abrek, ks. Ignacy Gryglicki. Odnotowuje się też wśród znajomych architekta przedstawiciele rzemiosł. Pomimo, że w 2. połowie XVII wieku nastąpiła pauperyzacja wśród rzemieślników, i wielu z nich migrowało do innych miast, pewna część utrzymała się na rynku. Z rodziny o tradycjach rzemieślniczych mógł pochodzić Ludwik Ejner który występuje w metryce obok Anny Linkowej. Wiadomo, że w roku 1657 cechmistrzem cechu ślusarzy był Melchior Ejner⁹⁹, a występujący w jednym z aktów Sebastian Boniowski był cechmistrzem zamojskiego cechu piekarzy¹⁰⁰.

Wspomniany Reinhold Brufs był zamojskim wójtem, do rodziny Gutry należał dom o numerze 9 przy Rynku Wielkim, Lędzowie byli w posiadaniu kamienic nr 29 i 39 przy Rynku Wielkim, a Dewisonowie kamienic nr 2 przy Rynku Wielkim i nr 7 przy ul. Grodzkiej (tzw. Kamienica Dewisonowska)¹⁰¹.

Wielu z nich określono *honestus* lub *nobilis*, co potwierdza przynależność do zamożniejszych grup społecznych. Brakuje natomiast przy wielu osobach określenia ich zawodów o których wiadomo z innych źródeł.

Także córki małżeństwa Linków wyszły za mąż za zamożnych mieszczan. Interesujący, bo sugerujący współpracę architekta z innymi twórcami jest zapis z 13 sierpnia 1676 r. W metryce obok Linka występuje Teofila Złotnikowa i Marcin Snicyrz. Podobnie można traktować znajomość z mistrzem murarskim Janem Kraussem, zięciem naszego architekta oraz snycerzem Pawłem Bąkowskim. Jan Michał Link został poproszony w kumy do najstarszego syna snycerza. Wśród znajomych Linka występuje też kobieta o nazwisku Siarczyńska, dlatego można przypuszczać, że architekt znał zamojskiego malarza Jana Kantego Siarczyńskiego.

⁹⁹ K. Kowalczyk, op. cit., s. 137.

¹⁰⁰ Ibidem, s. 71.

¹⁰¹ Ibidem, s. 76, 86, 90 i 92.

Potwierdzeniem znajomości Linka z najbardziej wpływowymi mieszkańcami Zamościa są metryki ślubów i chrztów zamościan w których jako świadkowie występują najpierw Kordula a potem Anna Link.

Dostrzega się, że w ówczesnym wielokulturowym Zamościu Linkowie utrzymywali bliskie relacje z mieszkańcami innych narodowości. Nie wiemy nic o rodzinach Flau, Kineman, Os ale brzmienie nazwisk sugeruje, że przybyli oni z krajów niemieckojęzycznych. Wiadomo, że rodzina Kineman była wyznania ewangelicko-augsburskiego.

W zamojskich metrykach występują ponadto Adam, Regina i Zofia Link, co sugeruje, że w Zamościu mogła mieszkać dalsza rodzina architekta.

Nieznana była dotychczas postać ludwisarza Daniela Kallembach. Żył i mieszkał wraz z rodziną w Zamościu w latach 1658-1659, a w kręgu jego znajomych pozostawał reprezentant pokrewnej branży Jan Złotnik. Wiadomo, że był on komornikiem i mieszkał na jednym z zamojskich przedmieść¹⁰².

W tym roku odnotowuje się także Szymona Złotnika. Ten zawód wykonywał też Jan Merkiel, którego prawdopodobnie zawodowe interesy sprowadziły do Lublina. W tym mieście po 1676 r. rodzinę założyła jego córka. Rok później w Zamościu mieszkał złotnik Wojciech Waśniowski.

Niewiele nowych wiadomości wnoszą zapisy w których występuje malarz Jacek Hylicki. Jedna z dwóch metryk sugeruje, że pozostawał w bliższych relacjach wykładowcami Akademii Zamojskiej, w tym z jej rektorem Marcinem Foltynowiczem. Z tym środowiskiem był związany niewątpliwie typograf drukarni akademickiej Szymon Prątkiewicz. Świadkiem na jego ślubie był właściciel Wozuczyna, dziekan diecezji chełmskiej Jan Wozuczynski.

Wiele nowych informacji wniosły natomiast metryki dotyczące Pawła Bąkowskiego. Ten zamojski snycerz pozostawał w znajomości z Janem Michałem Linkiem. Był też w pewnej zażyłości z rodziną Reynbergier.

Wiek XVII jest okresem kształtowania się nazwisk. Wiele osób nosiło przydomki utworzone on przezwisk, cech charakterystycznych ale także wykonywanych profesji. Dzięki nazwiskom utworzonym w ten sposób, udało się ustalić kilka jeszcze osób o zawodach zaliczanych obecnie do artystycznych. W roku 1662 mieszkał w Zamościu Mikołaj Malarz. W roku 1657 miał on na własność w granicach miasta posesję, a niecałe 30 lat później nadal mieszkał w obrębie miasta ale był już tylko komornikiem¹⁰³. Jego znajomą była Marina Snycerka być może żona mężczyzny zajmującego się tym rzemiosłem. Odnotowujemy też Katarzynę Snycerkę, Joannę Malarkę oraz Wojciecha Malarza i Stanisława Malarza.

Być może z tego kręgu twórców wywodzili się Stanisław Malarz i Marcin Snycerz, którzy to po 1672 r. pracowali nad wyposażeniem kościoła Franciszkanów w Zamościu¹⁰⁴.

¹⁰² K. Kowalczyk, op. cit., s. 138.

¹⁰³ K. Kowalczyk, op. cit., s. 153.

¹⁰⁴ E. Lorentz, *Kościół i klasztor o.o. franciszkanów w Zamościu*, Niepokalanów 1995, s. 11.

Analiza metryk zamojskiej kolegiaty z 2. poł. XVII wieku dostarcza nowych informacji o koligacjach między samymi twórcami oraz nimi a innymi mieszkańcami Zamościa. Stolica Ordynacji jak dowodzą metryki była miastem wielokulturowym, ale jej mieszkańcy różnego pochodzenia narodowościowego a nawet wyznania na tyle zasymilowali się, że swobodnie zawierali między sobą bliższe znajomości.